

Inhoud

Voorwoord *door Rudi Laermans* 7

Inleiding. De Velen en het Parlement 15

Hoofdstuk 1. ‘*We are the Many*’ 21

Hoofdstuk 2. ‘*Ye are Many – They are Few*’ 49

Hoofdstuk 3. ‘*We are many – every single one of us*’ 73

Hoofdstuk 4. De polis en de Velen 95

Hoofdstuk 5. De Velen en de armen 123

Hoofdstuk 6. De armen en de Assemblee 141

Hoofdstuk 7. De Assemblee en de Soeverein 159

Hoofdstuk 8. De Soeverein en de Velen 179

Hoofdstuk 9. De Velen en de politiek 189

Hoofdstuk 10. De politiek en de meerderheid 207

Besluit. Tien stellingen over politiek 225

Dankbetuiging 245

Verantwoording 247

Noten 251

Bibliografie 305

Van dezelfde auteur 319

Inleiding. De Velen en het Parlement

Niet eens zo heel lang geleden, net vooraleer een regionale epidemie zich al snel zou ontwikkelen tot de globale Pandemie die inmiddels de levens van al te velen heeft geëist en de levens van vele anderen danig door elkaar heeft geschud, was er, men herinnert het zich, een zinnetje dat wereldwijd ‘viraal’ ging – *We are the Many*. In het Duits klinkt het: ‘*Wir sind die Vielen*.’ In het Nederlands en het Frans: ‘Wij zijn de Velen’, ‘*Nous sommes les Nombreux*’. Destijds vonden sommigen dat deze zin iets verontrustends had, terwijl anderen dan weer vonden dat deze zin bijzonder vreugdevol stemde. Wat men er vandaag over denkt, hangt ongetwijfeld af van of men ervan overtuigd is zelf ook tot ‘de Velen’ te behoren. Of zijn de tijden van de Velen definitief ten einde? Nog voor de Pandemie ons met regels van *social distancing* vertrouwd maakte, waren Russische antioorlogsbetogers sinds 2014, het jaar van de Russische annexatie van de Krim, reeds vertrouwd met de protesttactiek van het *odinotschny Piket*, de eenpersoonsprotesten die in Rusland als enige vorm van protest zonder aanmelding in principe toegelaten zijn (voor zover Russische ordehandhavers zichzelf aan de letter van de betreffende wet houden). Het eenpersoonspiket wordt echter illegaal van zodra iemand naast de ene protesterende persoon komt staan, hetgeen door politieke tegenstanders van deze protesten dan ook veelvuldig wordt toegepast. Eerder echter dan het eenpersoonspiket te beschouwen als symptomatisch voor het roemloze einde van de Velen, zou het eenpersoonspiket wel eens veeleer de voorbode kunnen zijn van de terugkeer van de Velen, ook in het land dat vandaag ten onrechte overkomt als het land van de Ene en de Weinigen.

In elk geval en nu meer dan ooit doet de zin ‘*We are the Many*’, ‘Wij zijn de Velen’, een heleboel vragen en kwesties rijzen indien we bereid zijn deze zin alvast discursief te reanimeren en te analyseren, vooraleer we hem opnieuw massaal op spandoeken in betogingen zullen zien, al dan niet in cyrillisch schrift. Wat betekent deze zin precies? Wat *zeggen* we wanneer

we zeggen dat we ‘de Velen’ zijn? *Wanneer* zeggen we het? Waar komt die zin vandaan? Waar wil die zin naartoe? Verzamelt hij of verdeelt hij? Is het waar of doen we maar alsof we de Velen zijn wanneer we zeggen dat we de Velen zijn? Wanneer we zeggen dat *wij* de Velen zijn wanneer we bijeenkomen, wie zijn dan *de anderen* die niet op onze bijeenkomsten aanwezig zijn? En wanneer we zeggen dat *wij de Velen* zijn, zeggen we dan hetzelfde als wanneer we zeggen dat we (met) *velen* zijn? Wat te zeggen over de betekenis van een hele reeks van zinnen die enigszins op de zin ‘Wij zijn de Velen’ lijken, zinnen zoals ‘*We are the people*’, ‘Wij zijn het volk’, of zelfs een zin als ‘*We are the 99%*’, ‘Wij zijn de 99%’? Zeggen deze zinnen allemaal hetzelfde? Welk concept van de Velen verrijst uit de verstrengelde geschiedenissen van al deze zinnen? *Wie* zijn de Velen en hoe verhouden ze zich tot degenen die beweren hen te vertegenwoordigen? Maken vertegenwoordigers deel uit van de Velen die zij vertegenwoordigen, of behoren vertegenwoordigers tot die anderen dan de Velen, die doorheen een geschiedenis die zolang is als de geschiedenis van het concept van ‘*the Many*’, ‘de Velen’ zelf, de naam van ‘*the Few*’, ‘de Weinigen’ hebben gekregen? Ten slotte: wat is de relatie tussen de Velen en de Weinigen in tijden van Oorlog en Pandemie? Zou men kunnen stellen dat een nieuwe figuur van de Velen is opgestaan? Hoe herdefiniëren en herdenken de Velen zichzelf, indien dat al het geval is, binnen deze bijzondere historische context en constellatie?

De zin ‘Wij zijn de Velen’ zou kunnen begrepen worden als een poëtische frasering van protest tegen de stellingen en handelingen van anderen die wij in aantal overtreffen of althans in aantal beweren te overtreffen. *Wij* zijn de Velen. Afhankelijk van contexten en constellaties kunnen deze anderen zeer verschillende groepen zijn. Wat echter de context of de constellatie ook moge zijn, de gedachte lijkt steeds dat wij, die de Velen zijn en de anderen in aantal overtreffen, in staat zouden moeten zijn om te bepalen wat er gedaan moet worden in, door en voor de gemeenschap waarin wij de anderen in aantal overtreffen of althans beweren in aantal te overtreffen. Indien we erop aandringen dat wij *de Velen* zijn, dan ziet het ernaar uit dat wij veronderstellen dat, indien het tenminste waar is dat wij *de Velen* zijn, dit bepaalde gevolgen zou moeten hebben, afhankelijk

van hetgeen het betekent om de Velen te zijn in de context en constellatie waarin wij erop aandringen dat *wij* de Velen zijn. Zeggen dat wij de Velen zijn zou bijvoorbeeld kunnen betekenen dat wij de *meerderheid* zijn. Maar wat betekent *dat* dan weer? In zoverre de politieke gemeenschap waarin wij de Velen zijn als een parlementaire democratie is georganiseerd – hetgeen niet noodzakelijk voor ons allen het geval is – en rekening houdend met de rol van meerderheden daarin, zou dit kunnen betekenen dat wij van het Parlement verwachten dat het volgt of beslist wat wij, die de Velen zijn, willen of voorstellen. Kan een Parlement echter wel verondersteld worden een zelfverklaarde meerderheid van mensen te volgen die geen deel uitmaakt van het Parlement? Is het niet juist dat wat we zijn wanneer we zeggen ‘Wij zijn de Velen’: een zelfverklaarde extraparlementaire meerderheid die beweert dat ernaar geluisterd zou moeten worden? Is het mogelijk dat, tot de anderen tegen wie wij ons verzetten of tegen wie wij protesteren wanneer we zeggen dat wij de Velen zijn, ook altijd al de parlementsleden moeten worden gerekend?

Het zou kunnen dat we de zin ‘Wij zijn de Velen’ zijn tegengekomen in contexten en constellaties waarin een zelfverklaarde extraparlementaire meerderheid politieke eisen gelegitimeerd weet door het feit dat zij, ook al behoort ze dan niet tot het Parlement, een meerderheid van de bevolking omvat of zich als zodanig ziet en bijgevolg als iets waar rekening mee moet worden gehouden, ook door het Parlement, welke ook de feitelijke meerderheid in dat Parlement moge zijn. Wanneer we zeggen dat *wij* de Velen zijn, dan kan dat soms betekenen dat we beweren *meer* de meerderheid te zijn dan de meerderheid in het Parlement, zelfs wanneer die parlementaire meerderheid de rechtmatigheid van haar eisen baseert op het feit dat zij (ooit) door (sommigen onder) ons werd verkozen. Niettemin zal het geen verrassing zijn dat in sommige contexten en constellaties de zin ‘Wij zijn de Velen’ als een contestatie van de parlementaire democratie *als zodanig* moet worden begrepen. In dat geval schijnt niemand van ons die de Velen zijn ook maar iets van het Parlement en zijn verkozen leden te verwachten, aangezien hun meerderheid een heel andere is dan het soort van meerderheid die *wij* zeggen te zijn. Indien de zin ‘Wij zijn de Velen’ iets veront- rustends heeft, dan is het allicht omwille van deze radicale ambiguïteit of

de ambiguïteit van zijn radicaliteit. Wanneer we zeggen dat we de Velen zijn, verlangen we dan eigenlijk nog wel iets van degenen die verondersteld worden onze vertegenwoordigers in het Parlement te zijn, of geloven we integendeel dat we alleen vertegenwoordigd kunnen worden door de Velen die we zelf zijn? Wat is dan, conceptueel gezien, de relatie tussen het Parlement en de Velen?

Men zou kunnen denken dat voor degenen die beweren de Velen te zijn en het Parlement contesteren, de keuze uiteindelijk gaat tussen een strijd om de macht binnen de *geconstitueerde, bestaande parlementaire krachten* of een strijd om de vestiging van een radicaal verschillende organisatie van de samenleving door de *constituerende krachten* die de Velen zijn of onderweg zijn te worden. Dit zou dan kunnen betekenen dat wij, als de Velen en tegen de geconstitueerde krachten van het Parlement, het constituerende project van onze Assemblee naar voren schuiven. Het ziet ernaar uit dat 'Assemblee' steeds vaker wordt voorgesteld als de geschikte naam van een constellatie die democratischer zou zijn dan het Parlement. In welke zin zou dat het geval zijn? Is het omdat wij, die de Velen zijn of toch beweren het te zijn, in tegenstelling tot het Parlement, voor iedereen spreken wanneer we als Assemblee bijeenkomen? Behalve over degenen die demonstreren tegen verkozen politici, alleen maar om aan te kondigen dat ze bij de volgende electorale gelegenheid *andere* politici zullen kiezen, valt er ook iets te zeggen over die gemaskerde anarchisten die net zo goed samen met ons demonstreren, die zichzelf echter niet als 'de Velen' beschouwen en niettemin de geconstitueerde krachten in die mate contesteren dat zij zichzelf als een *destituerende kracht* beschouwen, als een kracht die erop uit is om de geconstitueerde krachten, waarvan het Parlement prominent deel uitmaakt, te deconstrueren, indien al niet te vernietigen? Aldus maken wij, die de Velen zijn en die allicht geloven dat onze Assemblee een constituerende kracht in wording is, op het eerste gezicht gemene zaak met twee verschillende groepen. Enerzijds zijn er de demonstranten die niets méér verlangen dan nieuwe verkiezingen. Anderzijds zijn er de demonstranten die niets minder willen dan de gevestigde machten omver te gooien en te destitueren, samen met het principe van verkiezingen en het meerderheidsbeginsel, zonder evenwel de opgang

van een alternatieve constituerende kracht te steunen. Nochtans zou dat uiteindelijk kunnen leiden tot een machtsoverdracht aan de Assemblée van de Velen die wij zijn. Dit boek wil verbeelden hoe dit kan gebeuren.